

ARTHUR VIOREL TULUȘ

DUNĂREA DE JOS.
SCURT ISTORIC

THE LOWER DANUBE.
A BRIEF HISTORY

Translated from Romanian
by Antoanela Marta Mardar

Muzeul Brăilei
„CAROLI”

Editura Istros

Brăila, 2018

CUPRINS / CONTENTS

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI	7
NOTE ON THE EDITION	9
LISTA ILUSTRAȚIILOR / LIST OF ILLUSTRATIONS	11
DUNĂREA DE JOS. SCURT ISTORIC	15
Bazinul hidrografic al Dunării	15
Dunărea la Cataracte	18
Delta Dunării	20
Dunărea de Jos - semnificații ale termenului	22
Dunărea - coordonate istorice și geopolitice	23
Marea Neagră - „placa turnantă a comerțului internațional” (sec. XIII-XIV)	25
Intrarea Dunării maritime în economia univers-otomană (sec. XV-XVIII)	28
Tranziția către politica echilibrului de puteri în bazinul Mării Negre și la gurile Dunării (prima jumătate a secolului al XIX-lea)	34
Comerț și modernitate în orașele-porturi românești de la Dunărea maritimă	41
Constituirea Comisiei Europene a Dunării și rolul ei în amenajarea șenalului navigabil pe brațul Sulina	48
Reașezarea interbelică a Dunării maritime	56
Evoluția centrelor urbane de la Dunărea maritimă în perioada interbelică și în anii celui de-al Doilea Război Mondial	63
Comunizarea Dunării și blocarea comerțului internațional	67
Evoluția centrelor urbane de pe sectorul Dunării maritime de la un specific comercial către unul industrial	74
Căi de readucere a Dunării în circuitul comercial internațional și reconfigurarea comunitară a spațiului dunărean după căderea comunismului	75
THE LOWER DANUBE. A BRIEF HISTORY	79
The Danube River Basin	79
The Danube at Cataracte (The Rapids)	82
The Danube Delta	84
The Lower Danube - meanings of the term	86
The Danube: Historic and geopolitical coordinates	87
The Black Sea - the "mediator of international trade" (13th- 14th centuries)	89
The inclusion of the Danube in the Ottoman economy (15th- 18th centuries)	93
The transition to a policy power balance in the Black Sea Basin and the Danube (the first half of the 19th century)	99
Trade and modernity in the Romanian ports on the Danube	105
The foundation of the European Commission of the Danube and its role in setting up the Sulina Branch	112

The interwar resettlement of the Danube	121
The evolution of urban centers on the Danube in the interwar period and during the Second World War	129
Communalisation of the Danube and the blocking of international trade	132
The evolution of urban centers in the Danube maritime sector from commercial to industrial	139
Means of restoring the Danube to the international trade system and of re-establishing the Danube area after the fall of communism	141

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Prezentul și viitorul „gurilor și al sectorului maritim al Dunării” sunt legate indisolubil de trecutul acestui areal, denumit generic în prezent cu termenul „Dunărea de Jos”, deși din punct de vedere geografic și chiar istoric denumirea ar include întregul sector românesc al Dunării de la Porțile de Fier până la vărsare.

Istoria nu este o succesiune de evenimente izolate, în spatele fiecărei decizii adoptate în trecut la nivel internațional sau național privind statutul Gurilor Dunării se află o întreagă construcție logică. Cunoașterea logicii istoriei poate explica și corecta realitățile existente, având și potențialul direcționării evoluției viitoare a Dunării ca arteră de navigație și ca liant de colaborare la nivel european.

Ne-am propus realizarea unei scurte sinteze de istorie a Dunării de Jos (Dunărea maritimă), accesibilă publicului larg, dar bine documentată. Evenimentele descrise sunt plasate din perspectiva logicii istorice în contextul istorico-politic local și european al epocii, Dunărea maritimă fiind elementul central care a coagulat în decursul timpului interese politice și economice diverse, toate acestea marcând profund și evoluția comunităților umane din acest areal.

Dezideratul realizării unei asemenea lucrări s-a datorat proiectului „Strategie și acțiuni pentru pregătirea participării naționale la proiectul DANUBIUS-RI”, acronim DANS, care reprezintă contribuția românească la DANUBIUS-RI asumată prin Memorandumul emis de Guvernul României în cadrul Strategiei Europa 2020 și a Strategiei Uniunii Europene pentru regiunea Dunării. Practic, proiectul DANS are rolul de a pregăti România - prin elaborarea strategiei și a acțiunilor necesare - în vederea participării sale la DANUBIUS-RI, acesta din urmă fiind definit ca un proiect strategic de creare a unei infrastructuri de cercetare paneuropene, distribuite în vederea studiului avansat și a gestiunii sustenabile a sistemelor fluviu-mare din Europa și din lume.

Obiectivul principal al proiectului DANS este să susțină crearea infrastructurii necesare asumată de România în cadrul DANUBIUS-RI: Centrul Științific Internațional de la Murighiol (Hub-ul DANUBIUS-RI);

Centrul de Date DANUBIUS-RI și Zona de studiu (supersite-ul) Delta Dunării.

Proiectul DANUS este implementat în perioada mai 2018 - iunie 2019, fiind coordonat de Institutul Național de Cercetare și Dezvoltare pentru Științe Biologice (INCDSB) București, în parteneriat cu Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie Marină (GeoEcoMar), Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare „Delta Dunării” Tulcea, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați și Institutul de Geodinamică „Sabba S. Ștefănescu” al Academiei Române.

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați este responsabilă în cadrul DANUS cu realizarea documentației necesare depunerii aplicației pentru obținerea fondurilor europene în vederea construirii Centrului de Date DANUBIUS-RI (studiul de fezabilitate și proiectul tehnic de execuție), precum și cu atingerea celorlalte obiective propuse în proiect. Prin intermediul DANUS și la inițiativa dr. Manuela Sidoroff, director general al INCDSB, și a prof. univ. dr. Cătălina Iticescu, coordonatorul proiectului din partea Universității gălățene, a survenit ideea realizării unei broșuri privind istoria Dunării de Jos, care ulterior a îmbrăcat forma acestei lucrări.

Totodată, în elaborarea volumului de față am beneficiat de sprijinul și susținerea colegei mele, conf. univ. dr. Mihaela Baroni, care a jucat rolul unui adevărat editor. Lucrarea a fost gândită și concepută ca un instrument de lucru și de informare pentru cei interesați, atât din România cât și din afara ei. De aceea, ediția este bilingvă, responsabilitatea traducerii textului în limba engleză revenindu-i unei alte colege: lect. univ. dr. Antoanela Marta Mardar. Ilustrațiile din text, menite să întregască imaginea de ansamblu, provin din fondurile Direcției Județene Galați a Arhivelor Naționale, prin bunăvoința directorului instituției, dr. Adrian Pohrib. Tuturor celor menționați anterior doresc să le mulțumesc pe această cale.

Arthur Viorel TULUȘ

NOTE ON THE EDITION

The present and the future of “the Danube mouths and of the maritime sector” are inextricably linked to the past of the geographic area generally referred to nowadays as the Lower Danube, although, from a geographical and even historical points of view, the name would include the entire Romanian Danube sector from the Iron Gates to the point where the Danube flows into the sea.

History is not a sequence of isolated events. There is a whole logical construction behind every decision on the status of the Danube mouths made in the past at international or national level. Knowledge of the history logic may explain and correct the existing realities and may influence the future evolution of the Danube as a navigation route and as a linking element for European cooperation.

Our aim was to write a brief history of the Lower Danube (the Maritime Danube), accessible to the general public, but also well-documented. The events described were placed logically in the local and European historical and political contexts of the time and the maritime Danube was presented as the central element which brought together the various political and economic interests, all of which marked the evolution of the human communities in the area.

This study was written in the framework of the project "*Strategy and actions for preparing the national participation in the DANUBIUS-RI Project*", acronym DANS, which represents the Romanian contribution to DANUBIUS-RI according to the Memorandum issued by the Romanian Government in the framework of the Europe 2020 Strategy and of the European Union Strategy for the Danube Region. Practically, the project DANS has the role of preparing Romania for its participation in DANUBIUS-RI by developing the necessary strategy and actions. DANUBIUS-RI is a strategic project aimed at creating a pan-European research infrastructure for the study and sustainable management of river systems in Europe and worldwide.

The main objective of DANS is to support the creation of the necessary infrastructure agreed on by Romania within DANUBIUS-RI: Murighiol International Scientific Center (DANUBIUS-RI Hub); DANUBIUS-RI Data Center and Danube Delta Survey Area (supersite).

DANS is implemented between May 2018 - June 2019 and coordinated by the National Institute for Research and Development for Biological Sciences, in partnership with the National Institute for Research and Development for Marine Geology and Geoecology (GeoEcoMar), the National Research and Development Institute "Danube Delta" Tulcea, "Dunărea de Jos" University of Galati and "Sabba S. Ștefănescu" Geodynamics Institute of the Romanian Academy.

In this project, "Dunărea de Jos" University of Galati is responsible for providing the documentation which supports a further application for European funds with a view to building the DANUBIUS-RI Data Center (feasibility study and technical execution project) and for achieving the other results envisaged in the project. The idea of writing a research on the history of the Lower Danube in the form of the present study could be put into practice thanks to DANS and to the initiative of Dr. Manuela Sidoroff, head of The National Institute of Research and Development for Biological Sciences and of Professor Cătălina Iticescu, the coordinator of this project on behalf of "Dunărea de Jos" University of Galați.

In writing this study, I also benefitted from the support of Reader Mihaela Baroni who carefully revised and edited my work. Being conceived as an information tool for both the national and the international public, the present study was translated into English by my colleague, Lecturer Antoanela Marta Mardar. The visual materials meant illustrate relevant aspects in the study originate in the collections available at the Galati County Directorate of the National Archives and were kindly provided to us by Dr. Adrian Pohrib, head of this institution. I take this opportunity to address my special thanks to all the people mentioned above.

Arthur Viorel TULUȘ